

Ἐκλαβὼν δ' αὐτόν ὡς μονομανῇ ἐνόησα ὅτι τὸ μόνον μέσον πρὸς ἀπαλλαγὴν ἦν νὰ τὸν ἀκούσω ἀπαθῶς διηγούμενον τὰς φαντασιοπληξίας του, ὅθεν προσέθηκα·

« Ἡ ἱστορία Σας, Συνταγματάρχτα, μοὶ ἐνδιαφέρει πολὺ, καθ' ὅσον μάλιστα ἡ συμπάθεια φίλου ἐνεργεῖ πολλάκις πρὸντικῶς. »

Ὁ Συνταγματάρχτης ὅμως δὲν ἀπεκρίθη τὰ χεῖλη του ἐκινουῦντο ἐφ' ἱκανὰ λεπτὰ χωρὶς νὰ συναρθρώσουσι λέξεις·

« Ἐχετε δίκαιον, εἶπεν ἐπὶ τέλους τὸ μυστικόν μου μὲ βαρύνει· τὸ τέλος μου δὲ, ὡς προαισθάνομαι, δὲν εἶναι μακρὸν, καὶ δὲν θέλω ν' ἀποθάνω χωρὶς νὰ τὸ ἀνακοινώσω εἰς τινά. »

Ἡ περιέργειά μου ἦν ἄμετρος· παρεκάλεσα τὸν ἀσθενῆ (διότι τοιοῦτον τὸν ὑπέθετον), νὰ ἐπιπτευθῇ εἰς ἐμέ· οὗτος δ' ἐξαγαγὼν τὸ ὥρολογίον του, τὸ ἔθηκεν ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ εἶπεν·

« Ἐνδεκα ὥρην. Ἀκριβῶς τὸ μεσονύκτιον, ὅτε θὰ παρέλθῃ ἡ παρασκευὴ, θὰ παρέλθῃ καὶ ἡ ἐπιθυμία τῆς ἀνακοινώσεως τοῦ μυστικοῦ μου, ἕως οὗ ἡ ἄλλη παρασκευὴ φέρει πάλιν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου τὴν σκίαν τοῦ θανάτου. Μὴ ἀνησυχεῖτε δι' ἐμέ, Κύριε Βαλφούρ· ἐκ τῆς φυσιογνωμίας Σας φαίνεσθε νέος ἀποφασιστικὸς καὶ τολμηρὸς. Ἐντὸς μιᾶς ὥρας, ἢ καὶ ὀλίγον προτῆτερον, θέλετε μὲ ἰδεῖ πίπτοντα ὡς κεραυνόπληκτον ἀπὸ τῆς ἑδρας μου· μὴ φοβηθῆτε· λάβετε τὸ φιαλίδιον τοῦτο, θισατέτο πρὸ τῆς ῥινός μου, καὶ ἐν ἀκαρεῖ θέλω ἀναλάβει τὰς αἰσθήσεις μου. »

Θαυμάζων ὑπεσχέθην ὅτι θὰ ἐκπληρώσω τὴν παραγγελίαν του· ἐκεῖνος δὲ στεναῖζας βαθέως ᾄδοντο διηγούμενος ὡς ἐξῆς.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΜΙΡΑΒΩ.

ΥΠΟ

ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΟΥΓΩ.

(Συνέχεια. — 13^ο Φυλλ. 17^ο.)

Ὁ Ριβαρόλ εἶπεν, « ὁ Μιραβὼ εἵμαι μᾶλλον συγγραφεὺς, ὁ Βαρνάβας μᾶλλον ῥήτωρ. » — « Προτιμῶ τὸν Βαρνάβαν, ὅχι τὸν Μιραβὼ. » εἶπεν ὁ Πολλετιέ. « Ἡ ἀξιωματικὸς συνεδρίασις τῆς 13 », εἶπεν ὁ Χανφόρ, « ἀπέδειξε

παρά ποτε τὴν ὑπεροχὴν τοῦ Βαρνάβα ὡς ῥήτωρ ἢ τοῦ Μιραβὼ, καὶ τοι πρὸ πολλοῦ τούτου γνωστοῦ. » « Ὁ Μιραβὼ ἀπέθανεν », ἐψέφισεν ὁ Ταργέτ σφίγγων τὴν χεῖρα τοῦ Βαρνάβα, « ὁ λόγος αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ τρόπου τῆς δημοσιεύσεως τῶν νόμων τὸν ἐφόνευσε ». « Βαρνάβα, ἐνεταφίσας τὸν Μιραβὼ. » προσέθεσεν ὁ Δουπὼρ ἐνθαφνόμενος καὶ ἀπὸ μαιδιάματος τοῦ Ακμιέθ, ὄντος πρὸς τὸν Δουπὼρ, ὅτι οὗτος πρὸς τὸν Βαρνάβαν — ἀπλοῦν ὑποκοριστικόν. — « ὁ Βαρνάβας εὖ ἀρεστεῖ, ὁ Μιραβὼ δυσκρεστεῖ », εἶπεν ὁ Γαυπίλ. — « Ὁ κόμης Μιραβὼ ἔχει ἀστραπᾶς », εἶπεν ὁ Καμὶς, « ἀλλ' οὐδέποτε θ' ἀγορεύσῃ καλῶς, δὲν γνωρίζει τί ἐστὶν ἀγόρευσις. Ὁμιλήσῃ μοι περὶ τοῦ Βαρνάβα ! » — « Εἰς μάτην κοπιᾷ καὶ χύνει ἰδρώτας », ἀπεφάνετο ὁ Ροδεσπιέρν, « οὐδέποτε θὰ φθάσῃ τὸν Βαρνάβαν, ὁ ὅποιος δὲν ἔχει μὲν μεγάλας ἀξιώσεις, ἀλλὰ μείζονα ἀξίαν. » Αἱ πτωχαὶ αὗται καὶ εὐτελεῖς ἀδικίαι ἤμισσον τὸν Μιραβὼ καὶ κατέβλησαν ἐν μέσῳ τῆς ἰσχύος του καὶ τῶν θριάμβων. Εὐτελεῖς κριτικοὶ σπουδαίου ἀνδρός ! Ἐὰν οἱ μισοῦντες αὐτόν ἐν τῇ ἀνάγκῃ ν' ἀντιτάξωσι κατ' αὐτοῦ ἕτερον οἷονδ' ἕποτε, δὲν εὕρισκον ἄνδρα μεγάλης ἱκανότητος, ἥτερον προσλάβει τινὰ τῶν μετρίων. Οἱ τοιοῦτοι δὲν φροντίζουν περὶ τῆς ποιότητος τοῦ ὑφάσματος ἐξ οὗ μέλλουσι νὰ κατασκευάσωσι τὴν σημαίαν των. Ὁ Μαιρέτ ἄλλοτε προσημᾶτο τοῦ Κορνηλίου, ὁ Πράδων τοῦ Ρακίνα. Ὁ Βολταῖρος δὲ πρὸ 100 ἐτῶν περίπου ἐκραζε·

Τὸν βάρβαρον Γρεβίλλον προτιμῶμι ἢ ἐγὼ !

Τὸ 1808 ὁ Γεοφροά, ὁ ἐπισχημότερος τῶν κριτικῶν τῆς Εὐρώπης, ἔγραψεν : « ὁ Κ. Λαφὼ ἀνώτερός ἐστι τοῦ Ταλμά. » Θαυμασία ὁμοφωνία ! Τὸ 1798 προτίμων τὸν Μορὸ τοῦ Βοναπάρτου· τὸ 1815, τὸν Βελιγικτῶνα τοῦ Ναπολέοντος.

Ἐπαναλαμβάνομεν, διότι ὅσον τὸ ἐφ' ἡμῖν τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀξιοπερίεργον, ὁ Μιραβὼ κατεδέχετο ν' ἀγανακτῇ δι' αὐτὰ, καὶ τὸν παραλληλισμὸν ἑαυτοῦ πρὸς τὸν Βαρνάβαν βαρέως ἔφερε. Ἄν ἔστρεφε τὰ βλέμματα αὐτοῦ πρὸς τὸ μέλλον θὰ ἐμειδία. Γενικῶς ὅμως τοῦτο παρατηρεῖται ὡς ἑλλειψὶς τῶν πολιτικῶν ῥητόρων, ὅτι εἰσὶν ἄνθρωποι τοῦ παρόντος, προσηλωθέντες εἰς βλέμμα αὐτῶν μᾶλλον ἐπὶ τῶν συγχρόνων τῶν μεταγενεστέρων.

Οἱ δύο ἄνδρες Βαρνάβας καὶ Μιραβὼ εὗρε-

σκοντο εἰς ὅλως ἀντίθετον θέσιν. Ἐν τῇ Συνελεύσει ὁ Βαρνάβας ἐγειρόμενος ν' ἀγορεύσῃ ὑπέδεχτο μετὰ μαιδιαμάτων, ὁ Μιραβὼ δὲ ὑπὸ τρικυμιώδους θορύβου. Ὁ Βαρνάβας ἰδίως εἶχε στιγμιαῖον θρίαμβον ἐνὸς τετάρτου, τὴν δὲ ξανὴν ἐν ταῖς ἐφημερίσι, ἀπάντων τὰ χειροκροτήματα καὶ ἰδίως τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς. Ὁ Μιραβὼ εἶχε τὴν πάλην καὶ τὴν τρικυμίαν. Ὁ Βαρνάβας ἦτο εὐειδὴς νέος καὶ εὐήγορος, ὁ Μιραβὼ δὲ, ὡς εὐφυῶς ἔλεγεν ὁ Ριβερὸλ, ἦτο τερατώδης φιλόσοφος. Ὁ Βαρνάβας ἦτο ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἀνά πᾶσαν πρῶτην ἐξετάζουσι τὸ ἀκροατήριον αὐτῶν, ψάβουσι τὸν σφυγμὸν τοῦ κοινοῦ, καὶ οὐδέποτε ἀποτολμοῦσι ν' ἀγορεύσωσιν, ἂν δὲν ᾧσι βέβαιοι ὅτι θὰ χειροκροτηθῶσιν, ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἀσπάζονται ταπεινῶς τὴν πτέρυν τῆς ἐπιτυχίας καὶ ἀναβαίνουν τὸ βῆμα φέροντες μεθ' ἑαυτῶν μᾶλλον τὰς ἰδέας τῆς χθὲς ἢ τῆς σήμερον, οὐδέποτε δὲ τῆς αὔριον, φοβούμενοι μὴ ῥιψοκινδυνεύσωσι, οἵτινες ἐκφωνοῦσιν ἐπιτετηδευμένους λόγους, καλῶς ἰσοπεδωμένους, λείους, εὐρους, ἐφ' ὧν περιάγουσι μαλακῶς ὅλας τὰς κοινὰς ἰδέας τῆς ἐποχῆς των. Φοβούμενοι δὲ μὴ αἱ σκέψεις των δὲν εἶναι βεβαιωμέναι κατὰ τι ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ τοῦ κόσμου, ἀνερπύουσιν ἀδικοῦτως τὴν κρίσιν των εἰς τὰς ἀγνίας, ὡς θερμόμετρον εἰς τὸ παράθυρόν των. Τοῦναντίον, ὁ Μιραβὼ ἦτο ὁ ἄνθρωπος τῶν νέων ἰδεῶν, τοῦ αἰφνιδίου φωτός, τῆς ἐπικινδύνου ἐκφράσεως, ὀρμητικὸς, ἀκαλλώπιστος, πάντοτε καὶ ἀπανταχοῦ ἀπροσδόκητος, προσβλητικὸς, δικτατικὸς, ἀνταρπετικὸς, ὑπήκουε δὲ μόνον εἰς ἑαυτόν. Ἐπεθύμει τὴν ἐπιτυχίαν, ἀλλ' ὡς δευτερεύον τι, ἡγάπα μᾶλλον, ἐπὶ τοῦ βήματος ὧν, τὰς ἐπιδοκιμασίας τῶν παθῶν τῆς καρδίας του ἢ τὰς τοῦ λαοῦ. Θορυβώδης, τεταρaxyμένος, ὀρμητικὸς, βαθύς, σπανίως εὐκρινής, οὐδέποτε διαδρακτικὸς, ἐκύλιε φίρδην μίγδην ἐν τῷ ἄρρῳ αὐτοῦ ἀπάσας τὰς ἰδέας τοῦ καιροῦ ἐκείνου, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τραχυτέρως τῶν ἰδικῶν του. Ἡ εὐγλωττία τοῦ Βαρνάβα πρὸς τὴν τοῦ Μιραβὼ ὁμοιάζε πρὸς μεγάλην ὁδὸν παραπλεύρως ἔχουσιν ῥέοντα χεῖμαρρον.

Νῦν, ὅτε τὸ ὄνομα τοῦ Μιραβὼ κατέστη τόσον μέγα καὶ τόσον προσφιλέα, ἀνυδρᾶν τινα ἰδέαν δυνάμεθα νὰ συλλάβωμεν περὶ τοῦ κακοῦ τρόπου μεθ' οὗ ἐφέροντο πρὸς αὐτὸν οἱ συνάδελφοί του καὶ οἱ σύγχρονοί. Ὁ Γουίλερμὴ ἔκραζε, τοῦ Μιραβὼ ἀγορεύοντος: «Ὁ Μιραβὼ εἶναι κα-

κοῦργος δολοφόνος», ὁ Ἀμβλύ καὶ Λαυρέν: «αὐτὸς ὁ Μιραβὼ εἶναι ἀχρεϊέστατος». ὁ Φουκλὲ καὶ ὁ Βαριὲ δακτυλοδεικτοῦντες αὐτὸν ἔλεγον: «Κύριε Μιραβὼ, μᾶς ὑβρίζετε». Ὅταν τὸ μῖσος ἀπεσύρετο, παρουσιάζετο ἡ καταφρόνησις: «Ὁ μικρὸς αὐτὸς Μιραβὼ», ἔλεγεν ὁ Καστελλανέτ ἀπὸ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς: «εἶναι μωρὸς», ἔλεγεν ὁ Λαπούλ ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς. Μετὰ τὴν ἀγόρευσίν του δὲ ὁ Ροβερσπιέρν: ὑπετονθόρυζε: «Δὲν ἔχει οὐδεμίαν ἀξίαν».

Ἔστιν ὅτε τὸ μῖσος τόσο μεγάλου μέρους τοῦ ἀκροατηρίου του κατέλιπεν ἴχνη εἰς τὴν εὐγλωττίαν του, π. χ. ἐν μέσῳ τῆς περιφήμου ἀγορεύσεώς του ἐπὶ τῆς ἀντιθασιδείας, ἐξέπεσον τῶν ὑπερόπτων αὐτοῦ χειλέων οἱ ἐξῆς λόγοι, λόγοι μελαγχολικοὶ, ἀπλοὶ, ἀποφασιστικοὶ καὶ ὑψηλοὶ, τοὺς ὁποίους πᾶς ἐν ὁμοίᾳ περιπτώσει ὦρειλε νὰ μελετήσῃ: «Ἐνῷ ἡγόρευον ἐκφράζων τὰς πρώτας ἰδέας μου περὶ τῆς ἀντιθασιδείας, ἤκουσα φωνάς, μετὰ θελκτικῆς τινος ἀμφιβολίας, τὴν ὁποίαν πρὸ πολλοῦ ἡμέρας φέρω: «εἶναι παράλογον αὐτό! μωρόν! δὲν δύναται νὰ προταθῇ. Πρέπει ὅμως νὰ σκεφθῶμεν». Ὀμνίλει οὕτως τὴν 25 Μαρτίου 1791. Ἐπτὰ ἡμέρας πρὸ τῆς τελευτῆς του.

Ἐκτὸς τῆς Συνελεύσεως ὁ τύπος κατέσχιζεν αὐτὸν μετ' ἀκατανήτου μανίας. Οἱ λίβελλοὶ βροχηδὸν ἐπιπτον κατ' αὐτοῦ. Καὶ αἱ ἄκραι δὲ φατρίαι παρομοίως ἐφέροντο. Τὸ ὄνομα Μιραβὼ μετὰ τοῦ αὐτοῦ τόνου ἐπροφέρετο καὶ εἰς τὸν στρατὸν τῶν χωροφυλάκων καὶ εἰς τὸν σύλλογον τῶν Κορδελιέρων. Ὁ Κ. Σαμβενέτος ἔλεγεν: «αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ ψυχὴ γέμει ἀπὸ τῶν οὐλῶν τῆς ἐφλογίας, ὡς καὶ τὸ πρόσωπόν του». Ὁ Λαμπέρν ἐπρότεινε ν' ἀπαχλῇ ὑπὸ 20 ἱππέων καὶ νὰ ὀδηγηθῇ εἰς τὰς φυλακάς: ὁ Μαρὰτ ἔγραψε: «Συμπολιταί, ἀνεγείρατε 800 ἀγγόνες καὶ κρεμάσατε ὅλα ταῦτα τὰ τέρατα, ἐπὶ κερὰλῃ: δ' αὐτῶν τὸν ἄτιμον Ρικέτην Μιραβὼ, τὸν πρεσβύτερον».

Ὁ Μιραβὼ ὅμως ἀντέστη, τῆς Συνελεύσεως θελούσης νὰ καταδιώξῃ τὸν Μαρὰτ.

Οὕτω μέχρι τῆς πρώτης Ἀπριλίου ὁ Μιραβὼ ἦτο ἀχρεῖς¹⁾, μωρὸς²⁾, πανοῦργος καὶ δολοφόνος³⁾, μηχανώδης, ῥήτωρ δευτέρως τάξεως,

4) M. M. d'Ambly et de Lantrec.

2) M. Lapoule.

3) M. de Guillemy.

μέτριος ἄνθρωπος ⁴⁾, ἄνθρωπος νεκρὸς ⁵⁾, ἄνευ αξίας ⁶⁾, τερατιώδης φλόαρος ⁷⁾, καταβεβημένος, ἐσυριγμένος, ἄξιος ἐμπτυσμῶν μᾶλλον ἢ χειροκροτημάτων ⁸⁾. Ὁ Λαμπέσκ προτείνει δι' αὐτὸν τὴν φυλακὴν, ὁ Μαράτ τὴν ἀγχόνην. Ἀποβήσκει τὴν 2^{ην} Ἀπριλίου, τὴν δὲ 3^{ην} τάφους αὐτοῦ ὀρίζεται τὸ Πάνθεον!

Ἄνδρες μεγάλοι! ἐέλτετε νὰ δικαιωθῆτε αὐριον, τελευτήσατε σήμερον!

Γ.

Ὁ λαὸς, ἐν τούτοις, ὅστις ἔχει ἰδίαν τινα αἰσθησιν καὶ τὴν ὀπτικήν ἀκτῖνα κατ' ἐξοχὴν εὐθεῖαν, ὅστις, ὡς ἰσχυρὸς δὲν μισεῖ καὶ ὡς μέγας δὲν φθονεῖ, ὁ λαὸς, ὁ γνωρίζων καὶ νήπια ἐτι τοὺς ἀνθρώπους, ἦτο ὑπὲρ τοῦ Μιραβώ. Ὁ Μιραβώ ἦτο πρόσφορος διὰ τὸν λαὸν τοῦ 89, ὁ λαὸς δὲ τοῦ 89 πρόσφορος διὰ τὸν Μιραβώ. Δὲν ὑπάρχει λαμπρότερον θέαμα διὰ τὸν φιλόσοφον, ἢ οἱ στενοὶ οὗτοι ἐναγκαλισμοὶ τῆς μεγαλοφυΐας καὶ τοῦ πλήθους.

Ἦρνοῦντο τὴν ἐπιρροὴν τοῦ Μιραβώ, καὶ ὁμοῦς ἦτο ἄπειρος. Ἀείποτε εἶχε δίκαιον, ἀλλ' εἶχε δίκαιον ἐν τῇ Συνελεύσει διὰ τοῦ λαοῦ· ὅ,τι ἐλεγεν ὁ Μιραβώ δι' ὠρισμένων λέξεων, τὸ πλῆθος ἐπανελάμβανε διὰ χειροκροτημάτων, ὑπὸ τὴν καθυπαγόρευσιν τῶν ὁποίων τὸ νομοθετικὸν σῶμα ἐγγραφε πολλὰ ἀκουσίως. Οἱ λίβελλοι, αἱ σάτυροι, αἱ διαβολαί, αἱ ὕβρεις, αἱ διακοπαί, αἱ ἀπειλαί, αἱ ἀποδοκιμασίαι, οἱ ὑπερβολικοὶ γέλωτες, οἱ συριγμοὶ, ἦσαν ὡσεὶ χάλικες ἀφρόν μονον παρχόντες, ριπτόμενοι εἰς τὴν ῥοὴν τοῦ λόγου του. Ἰδοὺ τὸ ὅλον αὐτῶν ἀποτελεσμα. Ὁ κορυφαῖος οὗτος ῥήτωρ, ὁπότεν καταλαμβανόμενος ὑπὸ τινος ἰδέας παρήρχετο τὸ βῆμα, ὁπότεν ἴστατο ἀπέναντι τοῦ λαοῦ του, ὁπότεν ὀρθίος ἢ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῆς φθονερᾶς Συνελεύσεως, ὡς ὁ Θεάνθρωπος ἐπὶ τῆς Τιβεριάδος, δὲν ἐβυθίζετο ἐν αὐτῇ, ὁπότεν τὸ σκεπτικὸν καὶ λάμπον αὐτοῦ βλέμμα προσήλου ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ βήματος ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἰδεῶν τοῦ καιροῦ ἐκείνου, ἐφαίνετο ὅτι καταμέτρα διὰ τοῦ μεγαλείου τῶν ἰδεῶν αὐτοῦ τὴν σμικρότητα τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων. Τότε δὲ καὶ

αἱ διαβολαί καὶ αἱ ἀποδοκιμασίαι καὶ αἱ ὕβρεις ἐξέλειπον. Οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ μάτην ἐνήργουν, μάτην ὠμίλουν, μάτην κατ' αὐτοῦ ἐπετίθεντο. Ἡ πρώτη τοῦ στόματος αὐτοῦ πνοὴ κατεκρήμνιζεν ὅλους αὐτῶν τοὺς σωροὺς. Ὅποτεν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐποίει χρῆσιν τῆς μεγαλοφυΐας του, εἶχε τὸ πρόσωπον ὑπὲρλαμπρον καὶ τὸ πᾶν πρὸ αὐτοῦ ἐξηρανίζετο.

Ὁ Μιραβώ, κατὰ τὸ 1791, καὶ ἐμισεῖτο πολὺ καὶ ἠγαπᾶτο ἐνταύτῳ· ἡ μεγαλοφυΐα ἐμισεῖτο ὑπὸ τῆς ἀγχινοίας, ἀνὴρ ἀγαπώμενος ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Ἡ ὑπαρξὶς αὐτοῦ ἦτο περιφανὴς καὶ ἐπιθυμητὴ· διέθετε κατὰ βούλησιν τὰς ψυχὰς ἀπάσας, κινούσας τότε πρὸς τὸ μέλλον διὰ μαγικῶν λόγων καὶ διὰ τινος μυστηριώδους ἀλχημικῆς μετεποίει εἰς ἰδέας, εἰς συστήματα, εἰς ἐπιθυμίας ἐλλόγους, εἰς ἀκριβῆ σχέδια βελτιώσεων καὶ ἀναμορφώσεων, τὰς συγκεχυμένας ῥοπὰς τοῦ λαοῦ· ἐτρεφε τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δι' ὅλων τῶν ἰδεῶν, ἃς ἡ εὐρεΐα αὐτοῦ νόησις ἐνέσπειρεν εἰς τὰ πλήθη. Ἄνευ ἀναπείλας, διὰ τῶν βραχιόνων ἐπληττεν, ἐμαστίγου ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ βήματος, ὡς σῖτον εἰς τὸν ἄνεμον, καὶ τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα τοῦ αἰῶνος του ὅπως διαχωρίσῃ τὸ ἄχυρον, ὃ ἡ δημοκρατίς ἐμελλε νὰ καταναλώσῃ, τοῦ σπόρου, ὃν ἡ ἐπανάστασις ἐμελλε νὰ γονιμοποιήσῃ. Παρεῖχεν ἀφορμὰς ἀγρυπνίας εἰς τὸν Λουδοβίκον ΙΣΤ'. καὶ εἰς τὸν Ῥοδεσπιέρον, τῷ μὲν, διότι προσέβαλλε τὸν θρόνον, τῷ δὲ, διότι ἤθελε προσβάλλει τὴν λαϊμητόμον. Ἦτο ἀνὴρ ὅστις καθ' ἐκάστην πρωΐαν ἐγειρόμενος ἠδύνατο νὰ λέγῃ· «τί νὰ καταστρέψω σήμερον διὰ τοῦ λόγου;» Ὡς ὁ πάπας ἦγε τὰ πνεύματα, ὡς Θεὸς ἦγε τὰ γεγονότα.

Ἀπέθανεν ἐγκαίρως. Ὑψηλὴ κεφαλὴ, τὴν ὁποίαν τὸ 91 ἔστεψε, τὸ δ' 93 ἤθελεν ἀποκόψει.

Δ.

Παρακολουθοῦντες βῆμα πρὸς βῆμα τὸν βίον τοῦ Μιραβώ ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ μέχρι τοῦ θανάτου, ἀπὸ τῆς ταπεινῆς κολυμβήθρας τοῦ Μπινιόν (Bignon) μέχρι τοῦ Πανθέου, βλέπομεν ὅτι, ὡς πάντες οἱ ὁμοίως αὐτῷ κράσεως καὶ μέτρου ἄνθρωποι, εἶχε προορισμὸν τινα ἐν τῷ κόσμῳ.

Τοιοῦτον τέκνον ἐμελλεν ἀναγκαίως νὰ γίνῃ μέγας ἀνὴρ.

4) Εφημερίδες καὶ εἴτυρι τοῦ καιροῦ ἐκείνου.

5) Target.

6) Dupont.

7) Rivarol.

8) Pelletier.

Ὡς ἐκ τῆς ὑπερμεγέθους αὐτοῦ κεφαλῆς, ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἐκινδύνευσε κατὰ τὸν τοκετόν· οὕτως καὶ ἡ παλαιὰ γαλλικὴ μοναρχία, ἡ ἑτέρα αὐτοῦ μήτηρ, ὁπότε ἐγέννησε τὴν φήμην του μικροῦ δεῖν ν' ἀποθάνῃ.

Τὴν ἡλικίαν πενταετοῦς ὄντος, ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ Πουασσὼν, εἶπέ ποτε πρὸς αὐτὸν νὰ γράψῃ ὅ,τι ἤθελεν ἐπέλθῃ εἰς τὴν κεφαλὴν του. Ὡς ἀναφέρει ὁ πατήρ του, ἔγραψε τὰ ἐξῆς πρὸς ἑαυτόν.

«Κύριε Μιραβὼ (Monsieur moi), σὲ παρακαλῶ νὰ προσέχῃς πολὺ εἰς τὸν χαρακτῆρα τῆς γραφῆς σου, νὰ μὴ μελετᾷς τὸ ὑπόδειγμα, νὰ προσέχῃς εἰς ὅ,τι πράττουν, νὰ ὑπακούῃς εἰς τὸν πατέρα σου, εἰς τὸν διδάσκαλόν σου, εἰς τὴν μητέρα σου, νὰ μὴ ἀντιλέγῃς εἰς αὐτούς. Μὴ μεταχειρίζῃσαι πανουργίας, τιμὴν πρὸ πάντων νὰ δεικνύῃς. Μὴ προσβάλλῃς κανένα, ἐκτός ἂν σὲ προσβάλλῃ. Ὑπερασπίζου τὴν πατρίδα σου. Μὴ φέρεσαι κακῶς πρὸς τοὺς ὑπηρέτας σου, μὴ συνοικειοῦσαι μετ' αὐτῶν. Κρύπτει τὰς ἐλλείψεις τοῦ πλησίου σου, διότι τοῦτο δύναται νὰ συμβῇ καὶ πρὸς σὲ αὐτόν.»

Ἐνδεκαετοῦς ὄντος, ἰδοὺ τί ἔγραψε περὶ αὐτοῦ εἰς τὸν ἀρχοντικὸν δικαστικὸν Μιραβὼ, ὁ δούξ Νιβερυσὺ ἐν ἐπιστολῇ χρονολογουμένῃ 11 Ἰουλίου 1760 ἐν Σαιντ-Μόρ. «Προχθὲς ἔτυχε τοῦ βραβείου, ὃ παρ' ἐμοὶ λαμβάνουσιν οἱ ἐπιτυχγάνοντες εἰς τὸ ἀγώνισμα τοῦ δρόμου. Τὸ βραβεῖον ἦτο εἰς πῖλον· ἀμέσως στρέφεται καὶ λέγει πρὸς ἕτερον παῖδα φέροντα σκούριαν, ἐκβάλλων ἐν ταύτῳ τὸν πῖλον του· λάβε τον, δὲν ἔχω δύο κεφαλὰς. Ὁ νέος οὗτος μοὶ ἐφάνη τότε ἀρχὼν τοῦ κόσμου· θεῖόν τι διαπέρασεν αἰὼνιδίως τὴν στάσιν του· ἐμελέτησα ἐπὶ τοῦ γεγονότος τούτου, ἐκλαυσα, καὶ ἡ μελέτη αὕτη δι' ἐμὲ δὲν ὑπῆρξεν ἀνωφελής.»

Δωδεκαετοῦς ὄντος, ὁ πατήρ του ἔλεγε· «Εἶναι ὑψηλόφρων καρδίᾳ ὑπὸ τὸ ἔνδυμα νηπίου· ἔχει ἔμφυτον ὑπερηφάνειαν, ὅμως εὐγενὴ πρὸ πάντων. Μοὶ φαίνεται ἔμβρυον κομπαστικόν, παράφορον, τὸ ὅποῖον θέλει νὰ καταπίῃ τὸν κόσμον ἅπαντα πρὶν γίνῃ 12 ἐτῶν.»

Δεκαεξαέτης εἶχε τόσον τολμηρὸν καὶ ὑπερόφρονα παρρησίαν, ὥστε ὅταν ὁ πρίγκηψ Κοντὺ, ἀποτεινόμενος αὐτῷ εἶπε· «τί θὰ κάμῃς ἂν σοὶ δώσω ῥάπισμα;» Ἀπεκρίθη. «Τὸ ζήτημα θὰ ἦτο δύσκολον πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τῶν δικάνων πιστολίων.»

(Ἀκολουθεῖ.)

ΑΝΔΡΟΓΥΝΑΙΚΟΜΑΧΙΑ.

ΚΩΜΩΔΙΑ Εἰς ΜΕΡΗ ΤΡΙΑ

ὑπὸ

Π. Δ. ΖΑΝΟΥ.

(Συνέχεια. Ἰδὲ φυλλ. 17'.)

ΣΚΗΝΗ Δ'.

ΣΩΣΙΑΔΗΣ.

[Ἐξέρχεται τῆς οἰκίας του, ἐνδεδυμένος μακρὸν ὑποκάμισον, φέρων σκούρον νυκτικὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ ἀναμμένον φανὸν εἰς τὰς χεῖρας κρατῶν.]

Ἄχ!

Φρικτὸν τῶνόντι, ἴπανδρευμένος ἄνθρωπος νὰ χάσῃ αἶφνης νύκτα τὴν γυναῖκά του. Τρεῖς ὥρας ἤδη ὑπὸ τὸ ἐφάπλωμα τῆς κλίνης ἐστρεφόμενην ὡς μυλόπετρα πλὴν ὕπνος νὰ μ' ἐπάρῃ δὲν κατώρθωσα· ὁ νοῦς μου ὡς ἀνέμη ἐτριγύριζεν, ἐγὼ δὲ ἐσκεπτόμην κ' ἔλεγον αὐτά· ἡ σύζυγός μου ἄρά γε τί ἔγινε; ποῦ νὰ ὑπῆγε τάχα; εἶναι ζωντανή ἢ μήπως ἐφονεύθη; ἤρπασα λοιπὸν τὸ φῶς κ' ἐξῆλθα ἔξω μὲ τὰ νυκτικά μήπως τὴν εὔρω, πλὴν αὕτη δὲν φαίνεται. Ποῦ πρέπει νὰ ὑπάγω τώρα; ἄρά γε, ἂν τὴν φωνάξω ἐξ ὀνόματος γλυκά, θ' ἀκούσῃ; — Ἐλπινίκη! Ἐλπινίκη μου! — Ὡς πετεινὸς τοῦ κάκου ἐξεφώνησα . . . Ἄχ! δὲν μὲ μέλει ἄλλο, μήπως ἐπεσε φοβοῦμαι μόνη εἰς κανέν πηγάδιον κι' αὔριον εἶπουν πῶς τὴν ἐπνίξα ἐγώ. Τί; εἶναι τάχα πρᾶγμα δύσκολον αὐτό; ὅστις γυναῖκα ἐνυμφεύθη παλαδίην τὰς τρέλλας τῆς πληρόνει ἀκριβώτατα.

[βλέπων πρὸς τὸ βέλος τῆς ὁδοῦ.]

— Φόρεμα βλέπω γυναικεῖον ἀπ' ἐκεῖ . . . αὕτη θὰ ἦναι . . . τί νὰ κάμω; ἄς κρυθῶ.

[κρύπτεται εἰς τὴν παρεκκείμενην γωνίαν.]